

Секція № 2.

Підприємницьке право та державне стимулювання інноваційного підприємництва

УДК 346.21

Надіра Ільницька

ст. викладач кафедри правового регулювання економіки

ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»

nadira.ilnytska@kneu.edu.ua

ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДЕРЖАВНОЇ РЕЄСТРАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ВОПРОСЫ ПРАВОВОГО РЕГУЛИРОВАНИЯ ГОСУДАРСТВЕННОЙ РЕГИСТРАЦИИ СУБЪЕКТОВ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

QUESTIONS OF LEGAL REGULATION OF PUBLIC REGISTRATION FOR SUBJECTS OF ENTREPRENEURSHIP ACTIVITY

Анотація. В роботі розглядаються питання нормативно-правового регулювання процедури державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності, висвітлюються останні зміни до законодавства в сфері державної реєстрації, зокрема, до закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» від 15.05.2003, аналізується вплив державної процедури легалізації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців на загальний стан розвитку підприємництва в Україні.

Аннотация. В работе рассматриваются вопросы нормативно-правового регулирования процедуры государственной регистрации субъектов предпринимательской деятельности, освещаются последние изменения в законодательстве касательно государственной регистрации, в частности, в Закон Украины «О государственной регистрации юридических лиц, физических лиц-предпринимателей и общественных формирований» от 15.05 2003, анализируется влияние государственной процедуры легализации юридических лиц и физических лиц-предпринимателей на общее состояние развития предпринимательства в Украине.

Abstract. The issues of regulatory and legal regulation of the procedure for state registration of business entities are considered, the latest changes to the legislation in the field of state registration, in particular, the Law of Ukraine "On State Registration of Legal Entities, Individuals - Entrepreneurs and Public Formations", dated 15.05 2003, the influence of the state procedure of legalization of legal entities and individuals-entrepreneurs on the general state of development of entrepreneurship in Ukraine is analyzed.

Державна реєстрація суб'єктів підприємництва є важливою процедурою легалізації (узаконення) діяльності юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців, яка значно впливає на розвиток підприємництва, а отже на економіку в цілому. Крім того, ця процедура є елементом контролю з боку держави щодо допущення окремих суб'єктів до діяльності в сфері господарювання і їх обліку шляхом внесення відомостей до Єдиного державного реєстру. Отже, державна реєстрація є формою державного регулювання підприємницької діяльності. Зміни в законодавстві про державну реєстрацію, які відбулися останнім часом і спричинили ряд позитивних зрушень у питаннях вдосконалення, спрощення процедур державної реєстрації, заслуговують на окрему увагу.

Основним завданням даної роботи є аналіз стану правового регулювання державної реєстрації суб'єктів підприємницької діяльності та останніх змін в законодавстві про державну реєстрацію.

Ст. 42 Конституції України закріплено право кожної людини і громадянина на підприємницьку діяльність, не заборонену законом. Це право може бути реалізоване шляхом заснування юридичної особи, що буде здійснювати підприємницьку діяльність і приносити

прибуток або самостійного індивідуального підприємництва без створення юридичної особи і з можливістю найму працівників (в якості фізичної особи-підприємця).

Норми, що регламентують порядок утворення і державної реєстрації юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців містяться в Цивільному кодексі України (ст. 50, 87-89)[1] та Господарському кодексі України (ст. 56-58, 128)[2]. Та обидва кодекси безпосередньо не визначають порядок державної реєстрації, а лише містять відсилочні норми про те, що такий порядок встановлено законом. Таким чином, робимо висновок, що порядок державної реєстрації юридичних осіб і фізичних осіб, які є суб'єктами підприємницької діяльності, може регламентуватися лише законом[3, с.77] Це свідчить про важливість даної процедури для належного регулювання відносин в сфері економіки і підприємництва.

Спеціальним законом в цій сфері є Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб- підприємців та громадських формувань» від 15.05.2003р.[4] (далі – Закон про держреєстрацію).

Слід відмітити, що зміна характеру взаємовідносин держави і особи в сторону партнерських (на відміну від односторонньо-владних за радянського минулого), змінила і підходи держави до допуску приватних суб'єктів до господарського та цивільного обороту. Якщо раніше домінувала концесійна (дозвільна) система державної реєстрації, що було проявом недовіри й побоювань держави щодо ініціативи приватних осіб, то сьогодні на її місце внаслідок демократичних перемог приватних осіб над державою у питання свободи створення союзів та установ прийшла явочна (заявна) система [5, с.6] Її суть полягає у визначенні законом певних умов, яким має відповідати суб'єкт підприємницької діяльності, і за дотримання цих умов суб'єкт набуває права здійснювати свою діяльність. В такому вигляді державна реєстрація стає не способом «відбору» та системою перепон, а державною, адміністративною послугою, направленою на реалізацію конституційного права на підприємницьку діяльність.

Так, Законом про держреєстрацію введено єдиний механізм реєстрації суб'єктів господарювання всіх організаційно-правових форм і форм власності; реалізовано явочний принцип створення нових юридичної особи або фізичної особи-підприємця; запроваджено принцип "єдиного вікна" у сфері реєстрації; спрощено порядок реєстрації для підприємців; скорочено терміни реєстрації за рахунок впровадження електронного обліку; створено інститут державних реєстраторів, який забезпечує процес реєстрації та несе відповідальність за правильність процедур реєстрації; створено Єдиний державний реєстр; автоматизовано роботу державного реєстратора за рахунок повної (введення, коригування і відправки/отримання даних до/з Єдиного державного реєстру).

Зміни, запроваджені в 2003 році Законом про держреєстрацію, були суттєві, але потребувалося подальше вдосконалення і спрощення процедури державної реєстрації. І тому, 26 листопада 2015 року було прийнято Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців" та деяких інших законодавчих актів України щодо децентралізації повноважень з державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань». Таким чином, була прийнята нова редакція Закону про держреєстрацію.

Які ж нововведення знайшли в ній своє відображення? По-перше, дія Закону про держреєстрацію тепер поширюється на державну реєстрацію всіх юридичних осіб незалежно від організаційно-правової форми, форми власності та підпорядкування, громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи, та фізичних осіб - підприємців; по-друге, стала можливою електронна форма державної реєстрації (паралельно з паперовою) шляхом подання відповідних документів через портал електронних сервісів; по-третє, розгляд документів, поданих для державної реєстрації та проведення інших реєстраційних дій щодо юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців проводиться протягом 24 годин після надходження документів (крім вихідних і святкових днів); розширено коло осіб (органів), вповноважених провести процедуру державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців. Тепер крім державних реєстраторів Міністерства юстиції право на проведення

реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців мають право виконати місцевих рад і держадміністрації, нотаріуси, акредитовані суб'єкти; по-п'яте, замість реєстраційної картки заявник подає відповідну заяву (залежно від виду реєстраційної дії). Форми таких заяв затверджені наказом Міністерства юстиції України від 18.11.2016 р. № 3268/5 «Про затвердження форм заяв у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань»; по-шосте, технічний адміністратор Єдиного державного реєстру зобов'язаний самостійно передати відомості про проведення відповідної реєстраційної дії (створення, припинення, внесення змін до установчих документів тощо) до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики, та центрального органу виконавчої влади, що реалізує єдину державну податкову політику та державну політику з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування; по-сьоме, визначено вимоги до змісту рішення про припинення юридичної особи (відомості про персональний склад комісії з припинення (комісії з реорганізації, ліквідаційної комісії), її голову або ліквідатора, про порядок та строк подання кредитором заяв своїх вимог; по-восьме, уніфіковано в одній нормі (ст. 17) загальні вимоги до всіх реєстраційних дій, які стосуються юридичної особи: створення юридичної особи; внесення змін до відомостей про юридичну особу, які містяться в Єдиному державному реєстрі; припинення юридичної особи [6]; по-дев'яте, введено процедуру адміністративного оскарження рішень державних реєстраторів до Міністерства юстиції України та його територіальних органів або до суду, передбачено тимчасове блокування та анулювання доступу до реєстру або скасування акредитації в якості відповідальності суб'єктів державної реєстрації за порушення у сфері державної реєстрації; та інші новели.

На виконання Закону про держреєстрацію Міністерством юстиції України 9.02.2016 р. затверджено «Порядок державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи», в якому детально регламентується процедура державної реєстрації. Також законодавством передбачено можливість проходження процедури державної реєстрації у скорочені строки відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 25.12.2015 № 1133 «Про надання послуг у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань у скорочені строки».

На сьогоднішній день стан нормативно-правового регулювання процедури державної реєстрації суб'єктів підприємництва знаходиться на належному рівні та свідчить про прагнення держави до створення реальних умов для розвитку підприємництва в Україні, спрощення і скорочення реєстраційних дій передусім для суб'єктів підприємництва. Всі державно-реєстраційні процедури для учасників економічних відносин і надалі мають оптимізовуватися і спрощуватися, адже це є запорукою поживлення підприємницької ініціативи в країні та покращення економічного клімату.

Література

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11.
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11.
3. Ільницька Н.Ф. Щодо поняття припинення суб'єктів господарювання за законодавством України // Актуальні питання розвитку та взаємодії публічного та приватного права: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Львів, 16–17 березня 2018 р. – Львів : Західноукраїнська організація «Центр правничих ініціатив», 2018. – 108 с. - с.76-79.
4. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» від 15.05.2003р.
5. Практичний посібник з питань державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців / Третьяков С. І., Попов О. І., Здобницька Я. Г.; За заг. ред. Третьякова С. І. – К.: Держкомпідприємство, ДВНЗ «Українська академія бізнесу та підприємництва», 2010. – 361с.

6. Кулак Н.В. Створення в Україні інституту державної реєстрації суб'єктів підприємництва. [Електронний ресурс].
http://legalactivity.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1288%3A120516-12&catid=157%3A4-062016&Itemid=196&lang=ru

УДК 346.3

Віталій Кадала

*к.ю.н., завідувач кафедри господарсько-правових дисциплін факультету №3,
ДЮІ МВС України,
kadala@i.ua*

ЩОДО МОЖЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ВАЛЮТ СУБ'ЄКТАМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ В УКРАЇНІ

О ВОЗМОЖНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ АЛЬТЕРНАТИВНЫХ ВАЛЮТ СУБЪЕКТАМИ ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ В УКРАИНЕ

ABOUT POSSIBILITY OF ALTERNATIVE CURRENCIES' USAGE BY SUBJECTS OF ECONOMIC ACTIVITY IN UKRAINE

Анотація. В роботі розглядається можливість використання криптовалют в господарській діяльності в Україні. Визначено, що правовий статус цих валют не ідентифікований чинним законодавством. Встановлено, що за наявним законодавством криптовалюти можливо використовувати лише у якості віртуального товару. Запропоновано закріпити правовий статус криптовалют як засобу платежу.

Аннотация. В работе рассматривается возможность использования криптовалют в хозяйственной деятельности в Украине. Определено, что правовой статус этих валют не идентифицирован действующим законодательством. Установлено, что по имеющемуся законодательству криптовалюту можно использовать только в качестве виртуального товара. Предложено закрепить правовой статус криптовалюты как средства платежа.

Abstract. The paper considers the possibility of using crypt currencies in economic activity in Ukraine. It is determined that the legal status of these currencies is not identified by the current legislation. It is established that according to the existing legislation, a crypt currency may be used only as a virtual product. It is proposed to establish the legal status of crypt currency as a legal tender.

Використання суб'єктами господарювання криптовалют у власній господарській діяльності дозволяє забезпечити економічну багатоманітність та певні конкурентні переваги у діловому середовищі. Проте, питання обігу криптовалют в Україні є невирішеним з огляду на відсутність у криптовалют певного правового статусу.

В той самий час, увага до такого роду розрахунків існує як з боку суб'єктів господарювання, фізичних осіб так і контролюючих органів та регуляторів відповідних ринків. Для визначення правового статусу криптовалют потрібні скоординовані дії НБУ Міністерства фінансів, Державної фіскальної служби, Державної служби фінансового моніторингу, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку та Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг для вироблення спільної позиції щодо такого статусу та їх регулювання.

На цей час чинне законодавство в сфері обігу коштів в Україні представлене наступними нормативно-правовими актами. По-перше, це Декрет КМУ 15-93 від 19.02.1993 року «Про систему валютного регулювання та валютного контролю», в якому визначається, що під валютними цінностями розуміється валюта України – грошові знаки у вигляді банкнот, казначейських білетів, монет і в інших формах, що перебувають в обігу та є законним платіжним засобом на території України, а також вилучені з обігу або такі, що вилучаються з нього, але підлягають обмінові на грошові знаки, які перебувають в обігу, кошти на рахунках, у внесках в банківських та інших фінансових установах на території України; платіжні документи та інші цінні папери (акції, облігації, купони до них, бони,